

Κριτική



ΤΗΣ ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ

ΠΟΙΑ ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΖΟΥΜΕ;

«Η παρέλαση» της Λούλας Αναγνωστάκη σε σκηνοθεσία Βαλεντίνου Κόκκινου

Ο Βαλεντίνος Κόκκινος προφανώς εμπνέεται από την παλιά πόλη της Λευκωσίας. Πριν από δύο χρόνια σκηνοθέτησε το «Περπατώντας στις όχθες του Πεδιαίου Ποταμού», βασισμένο στο βιβλίο της Άννας Μαραγκού, χρησιμοποιώντας το δρομάκι έξω από ένα καφενείο και το ίδιο το κτίριο ως φυσικό σκηνικό. Ήταν ξεκάθαρο ότι αισθάνεται την ενέργεια της πόλης και βασίζεται σ' αυτήν. Είναι απ' αυτούς που βλέπουν την εντός των ενεικών τειχών Λευκωσία ως μια πόλη που διέπεται από δικούς της κανόνες, περιλαμβανομένων και των αισθητικών, ως χώρο όπου τα παλιά φαντάσματα, των ιστορικά απομακρυσμένων και των πολιτικά προσκράτων εποχών, συνυπάρχουν με τα σημερινά νυχτόβια πλάσματα, ως χώρο γοητευτικό και απειλητικό ταυτόχρονα, οικείο και εχθρικό.

Το γραμμένο κυριολεκτικά «περπατώντας» βιβλίο της Άννας Μαραγκού είναι γεμάτο αφηγήσεις για την ίδια την πόλη, ωσάν ο λόγος της να χύθηκε στο καλούπι των δρόμων της και δεν μπορούσε να αναστηθεί θεατρικά παρά... επί τόπου και υπαίθρια. Αντιθέτως, το έργο που επέλεξε φέτος ο Βαλεντίνος Κόκκινος, το μονόπρακτο της Λούλας Αναγνωστάκη, για να το ανεβάσει σ' ένα άλλο μέρος της παλιάς Λευκωσίας, δεν είναι καθόλου «υπαίθριο», είναι έργο εγκλεισμού, του «μέσα», ένα δράμα δωματίου. Κι όμως η πόλη πρωταγωνιστεί και εδώ, σφίγγει ασφυκτικά στην αγκαλιά το σπίτι όπου βρίσκονται τα πρόσωπα του έργου, κοιτάζει απ' έξω προς τα μέσα από τα παράθυρα, ηχεί τρομακτικά, απειλεί με εισβολή.

Άραγε «Η παρέλαση» να επισκεπτόταν τον Βαλεντίνο Κόκκينو σαν όραμα την εποχή που λόγω πανδημίας ήταν κατ' οίκον περιορισμένος και αναζητούσε τον κατάλληλο χώρο για να υλοποιηθεί; Ή το ανώγι πάνω από το Herb Bar στην οδό Ασκληπιού με τα μεγάλα του παράθυρα και τις τζαμόπορτες να του «ζητούσε» να βρει ένα έργο κατάλληλο στην ιδιαιτερότητά του; Πάντως το πάντρεμα του χώρου και του κειμένου έκανε... τη μισή δουλειά.

Ως μέρος της Τριλογίας της Πόλης (μονόπρακτα «Η διανυκτέρευση», «Η πόλη», και «Η παρέλαση»), με την οποία πρωτοπαρουσιάστηκε η Αναγνωστάκη στη σκηνή του Θεάτρου Τέχνης το 1965, το κείμενο επικεντρώνεται στην αντιπαραθετική σχέση του Ατόμου και της Πόλης, της μοναξιάς και του πλήθους. Σε πολλά έργα της Αναγνωστάκη οι ήρωες είναι εγκλειστοί στον εσωτερικό χώρο, ο οποίος όμως καθορίζεται από τον γύρω εξωτερικό χώρο, με περισσότερη υπαρξιακή χροιά και ταιριασθή μ' αυτήν αισθητική φόρμα στα πρώτα της έργα,

ενώ στα μεταγενέστερα ο γενικευμένος μύθος παραχωρεί τη θέση του σε πιο ιστορικά και εθνικά διακριβωμένη συνθήκη, χωρίς όμως ν' αλλάζει η αρχική φόρμουλα των σχέσεων μεταξύ των persona και urbis.

Στην «Παρέλαση» τα δύο αδέρφια, η Ζωή και ο Άρης, δοκιμάζουν στα όνειρά τους την ιδέα της εξόδου, της προσωρινής πειραματικής απόδρασης, αλλά τα ακυρώνουν. Προσπαθούν να ψηλαφήσουν τη μνήμη τους σε μια απόπειρα αυτογνωσίας, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Στην παράσταση του Βαλεντίνου Κόκκινου οι δύο ηθοποιοί, ο Ανδρέας Κούτσουμπας και η Ειρήνη Ανδρονίκου, αποδίδουν την ασάφεια των μεταξύ τους σχέσεων, τη φοβία μπροστά στην πραγματικότητα, την ανωριμότητα των ηρώων τους που πηγάει από τις συνθήκες απομόνωσης, την επιθυμία και την ταυτόχρονη αδυναμία να υπάρξουν, να μεγαλώσουν, να πράξουν.

Τα βίντεο που παρακολουθούν στο μόνο αντικείμενο στον άδειο χώρο και το «του σπιτιού» ντύσιμο από τη Σωσάννα Τουμάζου δεν είναι τυχαία, ίσως σχετίζονται με την πρόσφατα βιωμένη απ' όλους μας εικόνα των παιδιών στην καραντίνα, των οποίων η σχέση με τον εκτός σπιτιού κόσμο όλο και διαβρώνεται και η σχέση με κάθε λογής οθόνες δυναμώνει. Ο χώρος επιτρέπει τις απλωμένες κινήσεις, το τρέξιμο, τις σύντομες εξαφανίσεις από το οπτικό πεδίο των θεατών, όλα αυτά όχι πάντα δικαιολογημένα αλλά υποβοηθητικά για τους ηθοποιούς. Αυτή η ευρύτητα του χώρου μαζί με τον μη θεατρικό φωτισμό και τα πολλά και μεγάλα παράθυρα στη θέση του φεγγίτη του κειμένου υποδεικνύουν ότι ο Κόκκινος δεν στοχεύει στη δημιουργία μπεκετικής αμιόσφαιρας, δεν επικεντρώνεται στα μέσα αλλά στα έξω, στην Πόλη. Ο Κούτσουμπας μεταδίδει σαν πολεμικός ανταποκριτής, πως οι πολιορκητές πλησιάζουν, το σκεπασμένο άγαλμα αποκαλύπτεται ως γκιλοτίνα, στο κλουβί υπάρχουν ακρωτηριασμένοι άνθρωποι! Εμείς ποια παρέλαση προετοιμάζουμε; Ο Θεός και η ψυχή μας! Από τα παράθυρα στα αριστερά φαίνεται ξεκάθαρα ο στρατιώτης που κινείται στο φυλάκίό του, σαν να λαμβάνει μέρος στην παράσταση. Η Ασκληπιού είναι τεταμένη μεταξύ της Πράσινης Γραμμής και της μόνιμα σημαιοστολισμένης Φανερωμένης, το Αραμπλάρ τζαμί, τα γκράφιτι του υπόγειου χώρου στάθμευσης, οι αμέτρητοι χώροι εστίασης ωσάν να γεννηθήκαμε για να εστιαζόμαστε, η οργανωμένη υποδομή της πόλης των μεταναστών που δημιουργήθηκε στα κενά της εντός των τειχών... Τα τραύματα της ημέρας μεταμφιεσμένα στη γοητεία της νύχτας.